

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul urmărește protecția și reabilitarea victimelor infracțiunilor săvârșite cu violență. Pentru ralierea la standardele europene – Convenția europeană privind compensarea victimelor infracțiunilor violente (1983), Recomandarea R(85)11 privind poziția victimei în cadrul procesului penal și al procedurii penale, Directiva Consiliului European nr.2004/80/EC privind despăgubirea victimelor infracțiunii – dar și din rațiuni de solidaritate socială, noile reglementări urmăresc obiectivele:

- instituirea unui sistem național de reabilitare a victimelor infracțiunilor;
- reglementarea mecanismelor de acordare a serviciilor de suport victimelor infracțiunilor – prin stabilirea subiecților competenți, beneficiarilor serviciilor de suport, condițiilor de beneficiere etc.;
- facilitarea reabilitării și reintegrării sociale a persoanelor care au fost victime ale infracțiunilor – prin consiliere informațională, prin consiliere psihologică, prin asistență juridică gratuită și prin compensarea de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune;
- consolidarea rolului organizațiilor necomerciale și a voluntarilor în procesul de acordare a serviciilor de suport victimelor infracțiunilor.

d. Suficiența argumentării. Considerăm că argumentele invocate de autor în nota informativă justifică pe deplin necesitatea elaborării și promovării proiectului. Au fost respectate prevederile art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative. Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului și principalele prevederi, cu evidențierea elementelor noi aduse în cadrul sistemului, cu argumentarea corespunzătoare și gradul de compatibilitate a reglementărilor proiectului cu cadrul normativ european în domeniul protecției și reabilitării victimelor infracțiunilor.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului de lege va necesita cheltuieli financiare din partea statului, în special pentru realizarea prevederilor referitoare la compensarea financiară acordată de stat victimelor infracțiunilor indicate în proiectul de lege. De asemenea, din bugetul de stat vor trebui alocate fonduri pentru instituirea funcției de psiholog și pentru instruirea, perfecționarea acestora și/sau a altui personal care va avea atribuții de acordare a serviciilor de suport victimelor infracțiunilor. Spre regret, autorul nu prezintă o estimare a costurilor de implementare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

În opinia noastră, proiectul nu este în detrimentul interesului public promovând drepturile și interesele victimelor infracțiunilor săvârșite cu violență, care vor beneficia de reglementări euroconforme la capitolul protecției drepturilor și libertăților fundamentale. În același timp, reglementările propuse perfecționează cadrul normativ existent, instituind un sistem național de reabilitare a victimelor infracțiunilor.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. La momentul examinării, proiectul legii de modificare și completare a Codului de procedură penală nr.122/2003 era publicat pe site-ul Ministerului Justiției: www.justice.gov.md, ceea ce atestă faptul că proiectul întrunește cerințele impuse de prevederile art. 8-12 ale Legii nr.239-XVI/2008 privind transparența în procesul decizional.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Articolul 12. Limitele compensației financiare

alin.(3) Victima nu are dreptul la compensarea financiară acordată de către stat pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune dacă:

a) Infracțiunea în rezultatul căreia se solicită compensarea a fost săvârșită cu participarea benevolă a victimei;

Anticipăm o disfuncționalitate în procesul de interpretare și aplicare a normei.

Reglementările art.12 al proiectului stabilesc acțiunile la care este îndreptățită victima infracțiuni. Din analiza spiritului art.12 concluzionăm că sunt reglementate în primul rând

acțiunile întreprinse individual (nemijlocit) de victimă.

Concluzia dată se demonstrează prin textul reglementărilor de la art.12 alin.(1): „La cerere, victimele infracțiunilor indicate la alin.(2) al prezentului articol, săvârșite pe teritoriul Republicii Moldova, au dreptul de a primi...”; se confirmă prin textul de la art.12 alin.(3) lit.c): „nu a sesizat organele de urmărire penală despre săvârșirea infracțiunii în cazul în care pornirea procesului penal are loc doar în baza plângerii prealabile a victimei...”; de la art.12 alin.(3) lit.e) „după săvârșirea infracțiunii a contribuit intenționat, prin comportamentul său, la apariția prejudiciului sau la majorarea cuantumului acestuia”; și la art.12 alin.(3) lit.f): „a prezentat cu bună știință declarații mincinoase sau a refuzat intenționat să contribuie la descoperirea infracțiunii în cadrul urmăririi penale sau judecării cauzei...”.

Atragem atenția asupra imposibilității/improbabilității producerii faptului descris de normă. Este cu neputință să analizăm cererea pentru compensarea prejudiciului, făcută de o persoană care este victima infracțiunii de omor intenționat (art.145 Cod penal), omorul săvârșit în stare de afect (art.146), lipsirea de viață din imprudență (art.149), vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății soldate cu decesul persoanei (art.151 alin.(4)).

În aceste condiții trezește nedumerire cum o persoană care este victimă a unei infracțiuni de omor intenționat, incriminată la art.145 Cod penal nr.985/2002 (o infracțiune a cărei urmare socialmente periculoasă constă în curmarea vieții individului), poate să „participe benevol” la săvârșirea infracțiunii îndreptate împotriva sa iar ulterior să înainteze o cerere privind compensarea financiară în calitate de victimă a infracțiunii. Fizic (existențial) este cu neputință îndeplinirea condiției; eventual poate fi vorba de un supraviețuitor al infracțiunilor de omor, și atunci deci putem analiza doar tentativa infracțiunii de omor intenționat, omor săvârșit în stare de afect etc.

În altă ordine de idei, proiectul definește la art.1 alin.(3) „victima infracțiunii” – „... persoana fizică vătămată, mintal sau fizic, care înregistrează o suferință emoțională sau o pierdere materială, cauzate direct prin infracțiune, conform Codului penal al Republicii Moldova”. Termenul de „victima a infracțiunii” va include soțul, copiii și persoanele aflate în întreținerea persoanei decedate dacă este cazul serviciilor de suport stabilite la art.2 lit.b) și d): consiliere psihologică și compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. În asemenea condiții textul art.12.alin.(3) lit.a):„Victima nu are dreptul la compensarea financiară acordată de către stat pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune dacă: a) Infracțiunea în rezultatul căreia se solicită compensarea a fost săvârșită cu participarea benevolă a victimei”; utilizează pentru două categorii de subiecte același termen – „victimă”. În primul caz „victima” poate fi soțul, copiii sau persoana aflată în întreținere, în cel de-al doilea caz „victima” va fi persoana care nemijlocit a suferit în urma comiterii infracțiunii.

Intuim că autorul nu a dorit elaborarea unei prevederi inaplicabile și deci rămânem la a doua ipoteză – în care a fost utilizat unul și același termen pentru două situații (categorii de subiecte) diferite, generându-se o ambiguitate în procesul de aplicare a normei.

Recomandarea: Recomandăm reformularea art.12 alin.(3) lit.a) cu delimitarea dreptului soțului, copiilor și persoanelor aflate la întreținere de a solicita o cerere de compensare financiară de condiția privind excluderea participației, așa cum este reglementată în Capitolul IV (art.41-49) Cod penal nr.985/2002.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Roman Starașciuc
inspector principal Direcția legislație și expertiză anticorupție
27 Februarie 2015

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*